

Pernille Aagaard Truelsen
Advokat, Ph.D

Åboulevarden 49, 4. sal
DK-8000 Århus C

Telefon:+45 86 18 00 60

Telefax:+45 88 32 63 26

J.nr. 07-11767

Redegørelse

Vedrørende klimatilpasningsprojekter i Frederikssund Forsyning

Version 9. maj 2014

Indhold

1.	Indledning.....	4
2.	Sammenfatning	4
2.1	Medfinansieringsordningen	4
2.2	Udtræden af kloakfællesskabet.....	5
2.3	Udtræden som led i medfinansieringsprojekt.....	6
2.4	Planlægningsmæssige forhold.....	7
3.	De retlige rammer for medfinansieringsprojekter.....	7
3.1	Generelt om medfinansieringsordningen	7
3.2	Projekter omfattet af medfinansieringsbekendtgørelsen.....	8
3.2.1	Projekttyper.....	8
3.2.2	Særligt om fordelingen af omkostninger til drift af render og wadier	9
3.2.3	Ejerskabet til projektet og projektanlæggene	11
3.2.4	Arealerhvervelse med henblik på etablering af projektanlæg	13
3.2.5	Afgrænsningen af flere parter og projekter i samme medfinansieringsprojekt.....	13
3.2.6	Beslutningen om at medfinansiere et projekt	14
3.2.7	Aftalen mellem projektejereren og spildevandsselskabet.....	15
3.2.8	Omkostningseffektivitet.....	16
3.2.9	Kommunal beslutning og forholdet til spildevandsplanen	16
3.2.10	Kommunal risikokortlægning	17
3.3	Ansøgning til Forsyningssekretariatet	17
3.3.1	Generelt og tidsfrist for ansøgning	17
3.3.2	Projektbeskrivelsen.....	17
3.3.3	Budget for medfinansieringsprojektet.....	17
3.3.4	Beskrivelse og overslag angående traditionel spildevandsløsning	18
3.3.5	Beregning af omkostningseffektivitet.....	18
3.3.6	Kommunal beslutning og aftalen mellem spildevandsselskabet og projektejereren	19
3.3.7	Oversigt over ansøgningsmaterialet.....	19
4.	Alternativ til medfinansiering –spildevandstekniske anlæg med supplerende formål...20	
5.	De retlige rammer for grundejernes udtrædelse af kloakfællesskabet.....	21
5.1	Tilladelse til udtrædelse - spildvandsbekendtgørelsen	21
5.2	Det økonomiske opgør ved udtræden – betalingsloven.....	23
6.	Udtræden af kloakfællesskabet som et led i et medfinansieringsprojekt	23
6.1	Generelt.....	24

6.2	Grundejerens adgang til at tillede tag- og overfladevand til vejareal eller rekreative arealer 24	
6.3	Den myndighedsmæssige behandling i forbindelse med tilslutning til projektanlægget (anlæg i terræn, som ikke har karakter af et spildevandsanlæg)	25
7.	Planlægningsmæssige forhold	26
7.1	Spildevandsplanen	26
7.2	Lokalplanlægning	26
8.	Myndighedstilladelser, der er påkrævet til gennemførelse af scenarie 3	27
8.1	Tilladelser til projektets gennemførelse.....	27

1. Indledning

På Frederikssund Forsynings vegne har EnviDan bedt Advokatfirmaet Energi & Miljø om at udarbejde en redegørelse angående medfinansiering af klimatilpasningsprojekter i forbindelse med Frederikssund Forsynings *Strategi for afløbssystemet i Jægerspris By*.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af:

- de juridiske rammer i forbindelse med medfinansieringsprojekter i vejarealer.
- hvilke juridiske muligheder, der forekommer i relation til tilslutning af private ejendommers tag- og overfladevand til "åbne anlæg"/anlæg i terræn.
- de juridiske forhold i forhold til private ejendommers frakobling fra fælleskloakken for tag- og overfladevand.
- de planlægningsmæssige forhold.
- hvilke myndighedstilladelser, der kræves til gennemførelse af rapportens scenarie 3.

I det følgende findes i afsnit 2 en sammenfatning af redegørelsens konklusioner. I afsnit 3 beskrives de retlige rammer vedrørende medfinansieringsprojekter, ligesom de retlige rammer vedrørende grundejernes udtræden af kloakfællesskabet er beskrevet i afsnit 4. I afsnit 5 beskrives de juridiske forhold i forbindelse med medfinansieringsprojekter, hvor grundejernes udtrædelse er en del af projektet. I afsnit 6 beskrives forholdet til kommunens planlægning. Sluttelig i afsnit 7 findes en oversigt over, hvilke myndighedsafgørelser, der er nødvendige til udmøntningen af scenarie 3 i EnviDans rapport fra februar 2014.

2. Sammenfatning

2.1 Medfinansieringsordningen

Medfinansieringsordningen blev indført sidste år som led i udmøntningen af en politisk aftale. Det er hensigten med ordningen at gøre det muligt lovgivningsmæssigt at integrere løsninger til håndtering af tag- og overfladevand i projekter, som ligger uden for spildevandsselskabets ansvarsområde.

Ifølge medfinansieringsbekendtgørelsen kan der ske medfinansiering af projekter i veje, rekreative arealer og vandløb. For projekter i veje kan spildevandsselskabet betale samtlige udgifter, som er nødvendige af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand – dog maksimalt 75% af investeringsomkostningerne, hvis aftalen om medfinansiering mellem spildevandsselskabet og projektejereren indgås efter 1. januar 2015.

Medfinansieringsordningen indebærer, at spildevandsselskabets rolle alene er finansiering – det vil sige at betale til projektanlæggets etablering, drift og vedligeholdelse. Projektanlægget skal ejes, drives og vedligeholdes af projektejeren. Projektejeren ”leverer” arealerne, hvorpå projektet skal gennemføres. Projektejeren kan i visse tilfælde henregne omkostningerne til arealerhvervelse i budgettet for et medfinansieringsprojekt, men det er udgangspunktet, at spildevandsselskabet ikke kan medfinansiere disse omkostninger.

Spildevandsselskabet træffer selv beslutningen om deltagelse i projektet. Ønsker spildevandsselskabet at deltage i projektet, skal der indgås en privatretlig aftale mellem spildevandsselskabet og projektejeren i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 12.

Det er som udgangspunkt op til parterne selv at afgrænse identiteten af et medfinansieringsprojekt, da bekendtgørelsen fx ikke indeholder regler om, hvor mange delprojekter et samlet projekt må indeholde – eller hvor mange projektere, der må være.

Gennemførelsen af et medfinansieringsprojekt kræver, at projektet er omkostningseffektivt. Spildevandsselskabet må således ikke betale mere til et projekt, end en traditionel spildevandsteknisk løsning – fx separation af kloaksystemet – ville have kostet. Dette gælder også i tilfælde, hvor medfinansieringsprojektets realisering viser sig at være dyrere end anslået.

Det er ligeledes et krav, at der er truffet en kommunal beslutning om, at det er hensigtsmæssigt og omkostningseffektivt at gennemføre medfinansieringsprojektet. Efter 1. januar 2015 kan der endvidere kun udarbejdes medfinansieringsprojekter i områder, hvor den kommunale risikokortlægning har påvist et behov for afhjælpning. Både den kommunale beslutning og risikokortlægningen bør fremadrettet indarbejdes i spildevandsplanen.

Spildevandsselskabet ansøger Forsyningssekretariatet om tillæg til prisloftet i forbindelse med medfinansieringsprojektets realisering. Ansøgningen udarbejdes efter Forsyningssekretariatets retningslinjer, herunder sekretariatets vejledning *Spildevandsselskabernes medfinansiering af klimatilpasningsprojekter i 2014 og frem*, der er opdateret i april 2014.

2.2 Udtræden af kloakfællesskabet

Når en ejendom én gang er tilsluttet kloakfællesskabet, kræves der en ophævelse af tilslutningspligten og tilslutningsretten efter spildevandsbekendtgørelsens § 11. Ophævelsen kan foretaget helt eller delvist – fx således at ophævelsen kun gælder i forhold til tag- og overfladevand.

Afgørelsen om ophævelse af en ejendoms tilslutningspligt og –ret efter spildevandsbekendtgørelsens § 11 træffes af kommunen under hensyntagen til spildevandsplan-

lægningen, grundejerens forhold, spildevandsforsyningens økonomi og drift samt miljøhensyn i øvrigt.

Afgørelsen kan ikke træffes, med mindre der er enighed imellem spildevandsselskabet og de berørte grundejere om grundejernens udtræden af kloakfællesskabet.

Det er endvidere en forudsætning for en ejendoms udtræden af kloakfællesskabet, at kommunen forinden har meddelt tilladelse til en alternativ bortskaffelse af den del af spildevandet, der udtrædes for.

I forbindelse med udtræden kan der tilbagebetales tilslutningsbidrag efter betalingslovens regler – herunder dog maksimalt op til 40% af det på udtrædelsestidspunktet gældende standardtilslutningsbidrag, hvis der kun udtrædes for tag- og overfladevand. Tilbagebetalingsbeløbet må dog fastsættes konkret ud fra spildevandsselskabets økonomiske forhold.

Udtrædes der endvidere kun for en del af tag- og overfladevand, må en eventuel tilbagebetaling ske forholdsmæssigt.

Retsvirkningerne af en grundejers udtrædelse er, at grundejeren ikke længere har ret til at bortlede det spildevand, der er udtrådt for, til kloaksystemet. Dette spildevand skal håndteres i overensstemmelse med den tilladelse, der er opnået herfor – fx til nedsivning eller udledning til grøft, vandløb mv.

2.3 Udtræden som led i medfinansieringsprojekt

Der gælder samme juridiske rammer for et medfinansieringsprojekt, der som et element indeholder grundejernens udtræden for tag- og overfladevand, ligesom grundejernens udtræden skal overholde betingelserne i spildevandsbekendtgørelsens § 11.

Hvis det i et medfinansieringsprojekt er forudsat, at ejendomme frakobles for tag- og overfladevand, kan projektet ikke etablere en egentlig alternativ spildevandsløsning for de frakoblede ejendomme. Det er grundejerens eget ansvar at håndtere tag- og overflade på egen ejendom, hvis denne frakobles for tag- og overfladevand.

Selvom projektanlægget ikke må etableres som projektanlæg til at håndtere tag- og overfladevand fra de enkelte grundejere, er det ikke udelukket, at grundejerne får adgang til at tilslutte et nødoverløb fra en nedsivningsløsning eller regnvandsbed til projektanlægget. Tilslutning af nødoverløb anses ikke som tilslutning til et spildevandsanlæg.

Der kan skabes et økonomisk incitament for grundejere til at deltage i et ”frakoblingsprojekt”, hvis det besluttes, at der både tilbagebetales tilslutningsbidrag, og at denne samtidig har mulighed for at tilslutte nødoverløb til projektanlægget.

2.4 Planlægningsmæssige forhold

Spildevandsplanen bør tilpasses i forhold til medfinansieringsprojekter, dels således at den kommunale risikokortlægning indarbejdes i spildevandsplanen, og dels således at den kommunale beslutning vedrørende et konkret medfinansieringsprojekt indarbejdes i spildevandsplanen – fx som et tillæg. Dette kan ske, når der er indgået en endelig aftale om projektet imellem spildevandsselskabet og projektejerer.

Kommunen kan dog ikke anvende spildevandsplanlægningen til at gennemtvinge et medfinansieringsprojekt, som spildevandsselskabet eller en (privat) projektejer ikke ønsker at gennemføre.

Realiseringen af et medfinansieringsprojekt vil sjældent i sig selv kræve en ændring af lokalplanlægningen, da etableringen af projektanlæggene sjældent vil være lokalplanpligtige. Dog kan ændring af lokalplanlægningen være hensigtsmæssig, hvis kommunen ønsker at ændre arealanvendelsen – fx at ændre lavtliggende områder fra byggegrunde til rekreative arealer med henblik på gennemførelsen af et medfinansieringsprojekt eller ved at stille krav om permabel belægning.

3. De retlige rammer for medfinansieringsprojekter

3.1 Generelt om medfinansieringsordningen

Reglerne for spildevandsselskabers betaling til medfinansieringsprojekter blev indført i betalingslovens § 1, stk. 5 og 6, med ikrafttræden 31. januar 2013 som et led i udmøntningen af Regeringens aftale med KL om kommunernes økonomi for 2013. Medfinansieringsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 89 af 30. januar 2013) blev herefter udstedt med henblik på at udmønte bestemmelserne i praksis.

Ifølge lovbemærkningerne til de nye bestemmelser i betalingsloven skal medfinansieringsprojekter forstås som "*kommunale eller private projekter, som tjener til at aflaste spildevandforsyningsselskabets indsats til håndtering af tag- og overfladevand i forhold til navnlig veje, vandløb og rekreative arealer*" [vores fremhævelse].

Det er hertil anført, at det ofte kan være økonomisk fordelagtigt at integrere løsninger til håndtering af tag- og overfladevand i projekter, som ligger uden for et spildevandsselskabs ansvarsområde, frem for at håndtere tag- og overfladevandet i traditionelle spildevandstekniske løsninger som fx udvidelse af kloaknettet ved hjælp af større rør eller bassiner. Udgangspunktet må dog være, at såfremt spildevandsselskabet skal medfinansiere et projekt, skal projektet angå forhold vedrørende tag- og overfladevand, der er selskabet vedkommende.

I forhold til medfinansieringsprojekter fremgår det af de nye bestemmelser i betalingslovens § 1, stk. 5 og 6, at der i spildevandstaksterne alene kan indregnes udgifter, som er *nødvendige* af hensyn til spildevandsselskabets håndtering af tag- og overfla-

devand. Forsyningssekretariatet har dog i sin praksis hidtil været relativ liberal med hensyn til, hvad sekretariatet vil godkende som en nødvendig omkostning til håndtering af tag- og overfladevand.

De nye bestemmelser skaber dermed mulighed for, at Frederikssund Forsyning kan medfinansiere anlæg, som ikke er ejet af spildevandsselskabet, herunder også anlæg som ikke er spildevandsanlæg, men som tjener til aflastning af kloaksystemet angående tag- og overfladevand. Modsat skal etablering af almindelige spildevandsanlæg til brug for spildevandsselskabets drift op til det fastsatte serviceniveau for Frederikssund Forsyning stadig finansieres over spildevandsselskabets takster som hidtil. Anlæg, der udelukkende håndterer vand, som ikke angår eller aflaster Frederikssund Forsynings opgave med håndtering af tag- og overfladevand op til det fastsatte serviceniveau, kan heller ikke udføres som et medfinansieringsprojekt.

Med hensyn til kommunens rolle i et eventuelt medfinansieringsprojekt følger det af vandsektorlovens § 15, stk. 1, at kommunen ikke må deltage i aktiviteter forbundet med vand- og spildevandsforsyning. Som følge heraf skal kommunens rolle bestå i varetagelse af andre kommunale interesser, herunder i relation til kommunale veje – fx skybrudssikring eller rekreative hensyn mv. Kommunen meddeler endvidere de fornødne tilladelser til gennemførelsen af projekter i sin egenskab af myndighed.

Tilsvarende kan berørte grundejere – fx i form af en grundejerforening eller boligselskaber – deltage i et medfinansieringsprojekt med henblik på håndteringen af tag- og overfladevand på private fællesveje eller på rekreative arealer, der ejes af foreningen.

Da et medfinansieringsprojekt ifølge bekendtgørelsen skal finansieres både af spildevandsselskabet og en privat part og/eller kommunen, skal et medfinansieringsprojekt derfor dels indeholde elementer, som angår/aflaster spildevandsselskabets opgave i forbindelse med håndtering af tag- og overfladevand, og dels ”noget andet” – det vil sige et eller flere elementer, som varetager andre kommunale eller private hensyn.

3.2 Projekter omfattet af medfinansieringsbekendtgørelsen

3.2.1 Projekttyper

Ifølge medfinansieringsbekendtgørelsen kan der ske medfinansiering af følgende typer af projekter:

- Projekter i vandløb i landzone, sommerhusområder (pr. 1. januar 2015) eller projekter i rekreative områder (bekendtgørelsens § 3)
- Projekter i vandløb i byzone eller projekter i veje (bekendtgørelsens § 4)

Frederikssund Forsyning kan således ikke bidrage til finansieringen af andre typer af projekter, eksempelvis projekter om lokal afledning af regnvand på private grunde, der ikke har karakter af rekreative områder.

Ifølge bekendtgørelsens § 3, er det *alene meromkostningerne* ved et projekt i rekreative områder, som Frederikssund Forsyning kan dække. Meromkostningsprincippet indebærer, at projektet skal ses i sammenligning med, hvad det pågældende anlæg ville have kostet uden de tiltag, der alene tjener et klimatilpasningsformål (fx aflaster kloaksystemet).

Et projekt i vejareal efter bekendtgørelsens § 4 indebærer derimod, at *samtlige omkostninger skal fordeles* mellem Frederikssund Forsyning og vejejeren. I medfinansieringsbekendtgørelsen skelnes der ikke imellem kommunale veje og private fællesveje, hvorfor der er mulighed for at gennemføre medfinansieringsprojekter i begge.

I forhold til vejprojekter betaler Frederikssund Forsyning alle omkostninger, som er nødvendige af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand, herunder omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse. Med samtlige omkostninger kan fx også forstås omkostninger til eventuelle projektændringer, der er nødvendige af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand.

Indgås der først en aftale om medfinansiering efter 1. januar 2015, kan spildevandsselskabet dog højst betale 75% af de samlede investeringsomkostninger, der er nødvendige for håndtering af tag- og overfladevand. Begrænsningen gælder derimod ikke for omkostninger til drift og vedligeholdelse.

I det følgende beskrives alene de juridiske rammer vedrørende projekter omfattet af bekendtgørelsens § 4.

3.2.2 Særligt om fordelingen af omkostninger til drift af render og wadier

Frederikssund Forsyning har særligt bedt om en redegørelse for fordelingen af driftsomkostninger til render og wadier i forhold til medfinansieringsbekendtgørelsens regler.

Vi forstår det således, at der med render og wadier skal forstås anlæg, der har til hovedformål at transportere tag- og overfladevand, dog således at der kan ske en vis nedsivning eller fordampning af vandet i anlægget under transporten og eventuelt en begrænset rensning i et sandfang eller lignende.

Hvis anlæggene dimensioneres ud over spildevandsselskabets serviceniveau – fx til håndtering af skybrudshændelser – vil anlæggene varetage formål, der ligger uden for spildevandsselskabets almindelige driftsopgaver, hvilket i sig selv vil gøre anlæggene egnede til et medfinansieringsprojekt. Anlæggene kan derudover have en vis rekreativ karakter afhængig af fx belægningen eller beplantningen, hvilket heller ikke umiddelbart er hensyn, som spildevandsselskabet kan varetage.

I forhold til omkostningsfordelingen mellem projektejeren og spildevandsselskabet må det indledningsvist afklares, om en rende eller wadi skal placeres på et rekreativt om-

råde eller i vejareal – henholdsvis om anlægget er omfattet af medfinansieringsbekendtgørelsens § 3 eller 4.

Angående den generelle omkostningsfordeling mellem spildevandsselskabet og projektejerer fremgår der følgende i punkt. 2.3.2.1 i Forsyningssekretariatets vejledning *Spildevandsselskabernes medfinansiering af klimatilpasningsprojekter i 2014 og frem*, der er opdateret i april 2014:

For projekter omfattet af § 4 kan spildevandsforsyningsselskabet – i modsætning til projekter omfattet af § 3 – betale for alle omkostninger, der er nødvendige for håndteringen af tag- og overfladevand.

Ifølge Naturstyrelsens vejledende notat er forskellen, at selskabet efter § 4 kan medfinansiere alle omkostninger, der har ren forsyningsmæssig interesse eller en forholdsmæssig andel af omkostninger af blandet forsyningsmæssig og kommunal/privat interesse. Efter § 3 kan selskabet alene medfinansiere de meromkostninger, der er forbundet med, at projektet bliver dimensioneret til at håndtere tag- og overfladevand.

Det er meget vigtigt, at selskabet grundigt begrundet den valgte omkostningsfordeling, herunder hvorfor selskabet skal afholde de fordelte omkostningsposter.

I den forbindelse er det ligeledes vigtigt at have for øje, at spildevandsselskabet efter både § 3 og § 4 kun kan medfinansiere de projektkomponenter, der er nødvendige for, at projektet kan håndtere tag- og overfladevand. Omkostninger forbundet med f.eks. forbedring af trafiksikkerhedsmæssige forhold, belysning, beplantning, græsslåning mv. vil derfor fortsat skulle afholdes af projektejer, idet disse aktiviteter ikke er nødvendige for, at projektet kan håndtere tag- og overfladevand. Omkostninger som kan fordeles forholdsmæssigt mellem projektparterne kan f.eks. være omkostninger til projektering og gravearbejde.

I forbindelse med vurderingen af, hvilke omkostninger, der kan karakteriseres som værende "nødvendige af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand", skal der lægges vægt på, at håndteringen af tag- og overfladevand ikke ville kunne finde sted, eller at det mulige serviceniveau for projektet ville blive væsentligt forringet, hvis de pågældende omkostninger ikke blev afholdt.

Det kan heraf udledes, at hvis en rende eller wadi placeres i vejareal efter bekendtgørelsens § 4, kan spildevandsselskabet medfinansiere alle anlægs- og driftsomkostninger, der vurderes at have en ren forsyningsmæssig interesse og en forholdsmæssig andel af omkostninger, der tjener både et forsyningsmæssigt og et kommunalt/privat formål. Omkostningerne, der skal medfinansieres, skal dog være nødvendige til håndteringen af tag- og overfladevand op til selskabets serviceniveau.

Generelt må det betyde, at hvis hovedformålet med en rende eller wadi i et vejareal er at bortlede tag- og overfladevand op til spildevandsselskabets serviceniveau, er det sandsynligt, at spildevandsselskabet også kan betale størstedelen af anlægs- og

driftsomkostningerne. Det gælder i hvert fald den del af anlægs- og driftsomkostningerne, som kan henføres direkte til anlæggets funktion, hvorimod anlægs- og driftsomkostninger, som alene betales til æstetiske eller rekreative formål, ikke kan medfinansieres – eksempelvis omkostninger til græssslåning eller beplantning med planter (med mindre planterne har betydning for anlæggets funktion).

Der må samtidig foretages en forholdsmæssig fordeling af anlægs- og driftsomkostningerne imellem spildevandsselskabet og projektejerer, så spildevandsselskabet ikke kommer til at betale de omkostninger, der anslås i forhold til rendens eller wadiens funktion som skybrudssikring eller lignende håndtering af vand på terræn over spildevandsselskabets serviceniveau.

Den endelige afgørelse af, hvilke omkostninger til drift og vedligeholdelse af en rende eller wadi, spildevandsselskabet kan betale, beror i den sidste ende på en konkret vurdering – udgiftspost for udgiftspost.

3.2.3 Ejerskabet til projektet og projektanlæggene

Det er udgangspunktet ifølge medfinansieringsbekendtgørelsen, at ejerskabet til medfinansieringsprojektet skal være enten kommunalt eller privat.

For projekter i vejarealer efter bekendtgørelsens § 4 vil vejejerer således udgøre projektejerer i medfinansieringsbekendtgørelsens forstand – uanset om vejejerer er kommunen angående kommunevejene eller en grundejerforening eller tilsvarende privat part angående private fællesveje.

Projektejerens rolle er at eje, drive og vedligeholde projektet, hvorimod spildevandsselskabet blot skal betale projektejerer for de dele af projektet, der vedrører håndteringen af tag- og overfladevand.

Det fremgår således af punkt 1.1 og 1.2 i Forsyningssekretariatets vejledning, at:

Spildevandsselskabernes mulighed for medfinansiering gælder både kommunale og private klimatilpasningsprojekter og dækker både projektejers anlægs- og driftsomkostninger, uden at spildevandsselskaberne dog kommer til at eje de nye anlæg, der er omfattet af projekterne. Det er kommunen eller den private aktør, der som projektejer skal eje og drive disse anlæg.

Spildevandsselskabernes deltagelse i klimatilpasningsprojekter begrænses af reglerne for tilknyttede aktiviteter, jf. medfinansieringsbekendtgørelsens § 13. Dette betyder blandt andet, at spildevandsselskaberne ikke har mulighed for at overtage projekterne fra projektejer og kun i nogle tilfælde har mulighed for at drive projektet for projektejer. Denne mulighed for at deltage i driften af et projekt begrænses således af reglerne om tilknyttede aktiviteter.

[...]

*Ved klimatilpasning gennem et alternativt projekt forstås et klimatilpasningsprojekt, som spildevandsselskaberne kan indgå med kommunen eller en privat aktør, når projektet skal håndtere tag- og overfladevand. Det centrale er, at spildevandsselskaberne **ikke ejer** projektet eller de omfattede anlæg, men i stedet **medfinansierer** projektejers klimatilpasningsprojekt.*

At ejerskabet til et projektanlæg ikke kan overføres til spildevandsselskabet følger ligeledes af Forsyningssekretariatets praksis. Se hertil blandt andet sekretariatets af afgørelse af 26. juni 2013 om Aarhus Å. I afgørelsen anfører sekretariatet følgende derom:

Af den fremsendte aftale mellem selskabet og kommunen fremgår det, at parterne er enige om, at det er mest hensigtsmæssigt, at anlægges drives af selskabet. Endvidere er parterne enige om, at det er mest optimalt, at det fremtidige ejerskab af anlægget er forankret hos selskabet.

I den forbindelse skal det oplyses, at selskabet alene kan varetage driften af anlægget, såfremt dette ligger inden for rammerne i bekendtgørelsen om tilknyttede aktiviteter. Dog vil det ikke være muligt for selskabet at overtage anlægget, idet det ikke vil være omfattet af selskabets primære aktiviteter i henhold til prislofts bekendtgørelsen og ville være i strid med medfinansieringsbekendtgørelsen.

Det kan umiddelbart udledes af vejledningen og sekretariatets praksis, at projektejerens skal eje projektanlæggene. Med "projektanlæggene" skal forstås de fysiske anlæg, der er omfattet af et medfinansieringsprojekt.

Spildevandsselskabet må udelukkende betale til projektanlæggene for den del af anlæggene, som angår projektanlæggenes opgave med håndtering af tag- og overfladevand, og må kun mod betaling medvirke til at drive projektanlæggene på projektejerens vegne inden for rammerne af selskabets tilknyttede aktiviteter, jf. bestemmelserne herom i bekendtgørelse nr. 1195 af 14. oktober 2010 med senere ændringer.

Spildevandsselskabet må derimod ikke eje projektanlæg, som forudsætningsvis har en anden karakter end spildevandsanlæg, jf. definitionen heraf i spildevandsbekendtgørelsens § 4, stk. 7, fordi projektanlægget også skal tjene andre formål end blot spildevandsselskabets håndtering af tag- og overfladevand – fx rekreative formål eller opnåelse af et højere serviceniveau end spildevandsselskabets spildevandsanlæg ("skybrudsveje" eller lignende).

Hvis et projektanlæg udelukkende udgør et spildevandsanlæg, uden at anlægget også varetager andre formål, bør anlægget således ikke indgå i et medfinansieringsprojekt, da spildevandsselskabet lovligt kan etablere sådanne anlæg i forvejen. For projekter med kommunal deltagelse er det endvidere afgørende, at projektanlæggene tjener andre formål end spildevandsanlæg, da kommuner ikke må drive almindelige spildevandsanlæg efter vandsektorlovens § 15, stk. 1, jf. også afsnit 3.1.

Reguleringen af spildevandsselskabets betaling for anvendelsen af projektejerens projektanlæg skal foretages i parternes aftale, jf. mere herom nedenfor i afsnit 3.2.7.

3.2.4 Arealerhvervelse med henblik på etablering af projektanlæg

Det er ikke reguleret i medfinansieringsbekendtgørelsen, hvordan en projektejer kan komme i besiddelse af de arealer, hvorpå et projekt skal realiseres.

I forhold til projekter i og på veje afhænger dette spørgsmål af reglerne i vejlovgivningen for vejudlæg mv.

For projekter på rekreative arealer efter medfinansieringsbekendtgørelsens § 3 gælder der ingen særlige regler for, hvordan der erhverves de tilstrækkelige arealer til gennemførelsen af et projekt.

Arealerne må umiddelbart kunne erhverves ved frivillige aftaler med grundejerne. For en kommune skal der være en kommunal interesse i et areal, der erhverves, hvorfor det er væsentligt, at arealer, der erhverves af en kommune med henblik på gennemførelsen af et medfinansieringsprojekt, ligeledes varetager saglige kommunale hensyn – fx af rekreativ karakter.

Det er umiddelbart usikkert, om arealer til et medfinansieringsprojekt ligeledes kan erhverves ved ekspropriation efter miljøbeskyttelseslovens § 58. Denne bestemmelse angår efter sin ordlyd udelukkende ekspropriation til fordel for *spildevandsanlæg*. Da bestemmelsen efter praksis imidlertid anvendes forholdsvis bredt til fordel for både anlæg til nedsivning og udledning, er det imidlertid ikke utænkeligt, at projektanlæg kan sidestilles med spildevandsanlæg i miljøbeskyttelseslovens forstand.

Købesummen eller arealerstatningen kan eventuelt kunne henføres til investeringsomkostningerne for projektet. Men omkostningerne til arealerhvervelse kan ikke medfinansieres af spildevandsselskabet, da køb af areal ikke udgør en meromkostning i relation til projekter på rekreative arealer efter medfinansieringsbekendtgørelsens § 3. Når først et areal er erhvervet af projektejeren, kan det indgå i et medfinansieringsprojekt på lige fod med projektejerens øvrige arealer, der skal anvendes til projektet. Det betyder navnlig, at erhvervelse af et areal ikke får indflydelse på drifts- og vedligeholdelsesudgifterne til et medfinansieringsprojekt, herunder på fordelingen heraf imellem projektejeren og spildevandsselskabet.

3.2.5 Afgrænsningen af flere parter og projekter i samme medfinansieringsprojekt

Medfinansieringsbekendtgørelsen indeholder udelukkende en regulering af, hvilke udgifter, spildevandsselskaber må afholde i forbindelse med udmøntningen af medfinansieringsprojekter.

I bekendtgørelsen nævnes derfor udelukkende to parter; henholdsvis spildevandsselskabet og projektejereren. Udgangspunktet efter bekendtgørelsen er således, at hvert projekt kun har to parter.

Spørgsmålet er herefter, om eksempelvis et samlet klimatilpasningsprojekt, som både indeholder projekter i kommunale veje og i private fællesveje, skal deles op i to dele – et vejprojekt for kommunen og et vejprojekt for den private vej ejer.

Det fremgår af Forsyningssekretariatets vejledning om *Spildevandsselskabernes medfinansiering af klimatilpasningsprojekter i 2014 og frem*, april 2014, at der ikke er noget til hinder for, at et klimatilpasningsprojekt kan indeholde delprojekter i både rekreative områder og i vejarealer, således at projektet samlet set er omfattet af både §§ 3 og 4 i bekendtgørelsen. Omkostningerne til projektet skal i givet fald opdeles efter den del af projektet, som hører under § 3 (rekreative områder) og den del, som hører under § 4 (vejarealer).

I lyset af bekendtgørelsens regler om udgiftsfordeling vurderer vi heller ikke, at der er noget til hinder for, at der på "projektejersiden" optræder flere parter (fx både kommunen og en eller flere private parter), hvis dette er mest praktisk af hensyn til projektets integrerede karakter, økonomi eller lignende, så længe fordelingen af udgifter i forhold til Frederikssund Forsyning er uændret.

Den indbyrdes fordeling af ejerskab til projektet og etableringsudgifter imellem projektejerne vil dog i så fald skulle aftales nærmere imellem disse parter. Rammerne for denne aftale mellem de to eller flere projekterejere er ikke reguleret nærmere i bekendtgørelsen, men må således bero på de faktiske forhold samt under hensyntagen til, at kommunen skal overholde de almindelige kommunalretlige regler, hvorefter kommunen som udgangspunkt ikke kan give tilskud til private.

Ud fra en ren juridisk betragtning er det dog enklest i forhold til reglerne i medfinansieringsbekendtgørelsen at adskille projekter således, at der alene består én projektejer. Herved undgås en stillingtagen til projektejernes indbyrdes forhold. Adskillelsen betyder, at der skal indgås en særskilt aftale og udarbejdes en særskilt indberetning til Forsyningssekretariatet for hver af projekterne.

3.2.6 Beslutningen om at medfinansiere et projekt

Det fremgår direkte af bekendtgørelsens § 11, at det er spildevandsselskabet, som afgør, om selskabet ønsker at medfinansiere et klimatilpasningsprojekt.

Hvis spildevandsselskabet ikke ønsker at tage del i et projekt, står det projektejereren frit for at gennemføre projektet – herunder også uden de dele, der angår håndtering af tag- og overfladevand – men i så fald skal projektejereren selv betale for projektets realisering og efterfølgende drift og vedligeholdelse.

3.2.7 Aftalen mellem projektejereren og spildevandsselskabet

Ifølge medfinansieringsbekendtgørelsen skal der indgås en aftale mellem projektejereren og spildevandsselskabet om medfinansieringsprojektet.

Aftalen skal regulere spildevandsselskabets medfinansiering af projektejerens projektanlæg for den del, som angår varetagelsen af selskabets opgave med håndtering af tag- og overfladevand. Det er derfor udgangspunktet, at parternes aftale skal løbe i hele projektanlæggenes levetid. Efter aftalens udløb (eller opsigelse) må spildevandsselskabet sørge for en alternativ håndtering af tag- og overfladevandet.

Aftalen skal ifølge bekendtgørelsens § 12 som minimum indeholde følgende oplysninger:

1. Projektejers udførelse, drift og vedligeholdelse af projektet.
2. De forventede omkostninger opdelt på investerings-, drifts- og vedligeholdelsesomkostninger.
3. Hvilke omkostningsposter, der betales af spildevandsforsyningsselskabet, og hvilke omkostningsposter, der betales af projektejer, herunder hvem der bærer risikoen for forskellige typer fordyrelser. Vurderingen foretages på baggrund af opgørelse af nutidsværdier.
4. Spildevandsforsyningsselskabets betaling til projektejer.
5. Det serviceniveau, som søges opnået med projektet og projektets forventede levetid, herunder formålet med projektet.
6. Projektejers og spildevandsforsyningsselskabets opsigelsesvarsel.
7. Hvad der skal ske ved ophør af projektet, herunder tilbagebetaling.
8. Øvrige oplysninger til brug for opnåelse af tillæg til prisloftet.

I forhold til risikoen for fordyrelser (nr. 3 på listen ovenfor) kan spildevandsselskabet ikke i aftalen forpligte sig til at betale for fordyrelser, som gør omkostningerne til medfinansieringsprojektet større, end hvad de samlede omkostninger til den traditionelle spildevandsløsning ville have været. Sådanne fordyrelser bærer projektejereren derfor risikoen for.

Da der er tale om en privatretlig aftale imellem projektejereren og spildevandsselskabet, skal der forholdes til aftalens ophør ved opsigelse eller misligholdelse, jf. også nr. 6 og 7. Der bør i tilfælde af aftalens opsigelse tages højde for, at spildevandsselskabet skal finde en alternativ løsning til håndtering af tag- og overfladevand, ligesom der skal tages højde for, at projektejereren risikerer et tab for de projektanlæg, der ikke er fuldt afskrevet på opsigelsestidspunktet.

Ifølge Forsyningssekretariatets vejledning skal det endvidere fremgå eksplicit af parternes aftale, hvilken finansieringsform, projektejer har valgt for projektets investeringsomkostninger – det vil sige, om der er tale om låne- eller kontantfinansiering. Er der tale om lånefinansiering, skal lånets afdragsperiode fremgå af aftalen. Er der i stedet tale om kontantfinansiering, skal parterne aftale en afdragsperiode på mellem

10 og 25 år. Projektejers renteomkostninger kan udelukkende medfinansieres, hvis projektet lånefinansieres.

Naturstyrelsen har udarbejdet en standardaftale vedrørende medfinansieringsprojekter, som vedlægges denne redegørelse i kopi. Det anbefales generelt, at Frederikssund Forsyning i videst mulige omfang anvender standardaftalens bestemmelser og opbygning – også af hensyn til at lette mulighederne for Forsyningssekretariatets godkendelse af medfinansieringen af projektet.

3.2.8 Omkostningseffektivitet

Det følger af betalingslovens § 1, stk. 5, at det er en betingelse for gennemførelsen af et medfinansieringsprojekt, at projektet samlet set ikke er dyrere end en traditionel spildevandsteknisk løsning.

Med henblik på at dokumentere, at kravet om omkostningseffektivitet overholdes, skal der udarbejdes en beskrivelse og et overslag for den sædvanlige afhjælpning, som lever op til samme serviceniveau som projektet – fx udvidelse af kloaksystemet.

Overslaget angående udgifterne til etablering af den traditionelle spildevandsløsning må ikke efter et samlet skøn være mindre end de budgetterede udgifter til medfinansieringsprojektets gennemførelse.

3.2.9 Kommunal beslutning og forholdet til spildevandsplanen

Det følger af medfinansieringsbekendtgørelsens § 8, at der skal foreligge en kommunal beslutning om, at medfinansieringsprojektet fra kommunal side anses som hensigtsmæssigt og omkostningseffektivt. Bestemmelsen gælder både for kommunale og private projekter. Denne beslutning skal også indgå i det materiale, som vedlægges ansøgningen om et tillæg til prisloftet.

Konkret kan den kommunale beslutning vedtages i spildevandsplanen eller i et tillæg hertil, jf. også miljøbeskyttelseslovens § 32 og spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 3. Ifølge Naturstyrelsens vejledning af 7. februar 2013 kan beslutningen også foreligge i en anden form – fx ved et brev fra forvaltningen, hvis der foreligger den fornødne delegation hertil fra kommunalbestyrelsen til forvaltningen.

Selv om det ifølge bekendtgørelsens § 8 ikke er et krav, at den kommunale beslutning alene består i en ændring af spildevandsplanen, anbefales det alligevel, at beslutningen indarbejdes i spildevandsplanen.

Det fremgår således af spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 3, at spildevandsplanen skal indeholde oplysninger om projekter, som medfinansieres. Hvis ikke spildevandsplanen, henholdsvis et tillæg hertil, er endelig vedtaget på det tidspunkt,

hvor ansøgning om medfinansiering indsendes til Forsyningssekretariatet, bør forslag hertil ifølge vejledningen i det mindste være sendt i høring.

3.2.10 Kommunal risikokortlægning

Efter den 1. januar 2015 må spildevandsselskaber kun medfinansiere projekter, hvis den kommunale risikokortlægning har påvist et behov for afhjælpning.

Et projektanlæg kan dog fysisk være beliggende uden for et udpeget risikoområde, hvis anlægget tjener til afhjælpning af kapacitetsproblemer inden for risikoområdet.

3.3 Ansøgning til Forsyningssekretariatet

3.3.1 Generelt og tidsfrist for ansøgning

Frederikssund Forsyning skal fremsende ansøgning om medfinansiering til Forsyningssekretariatet senest den 15. april for, at et projekt kan indgå i selskabets prisloft for det kommende år.

Det er udgangspunktet, at alle oplysninger til brug for vurderingen af projektet skal være indsendt til Forsyningssekretariatet inden denne dato – dog kan den kommunale beslutning undtagelsesvist eftersendes frem til den 1. juni.

Forsyningssekretariatets stillingtagen til indberetninger til prisloftet for det følgende år kan imidlertid først forventes at foreligge i løbet af efteråret (inden 15. september).

3.3.2 Projektbeskrivelsen

Ansøgningen skal indeholde en beskrivelse af det valgte projekt, jf. medfinansieringsbekendtgørelsens § 6. Beskrivelsen skal være så udførlig som mulig.

Af Forsyningssekretariatets vejledning om klimatilpasningsprojekter fremgår det, at projektbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om projektets formål, tiltag, placering og levetid. Endvidere skal det fremgå, hvilket serviceniveau, der søges opnået, samt oplysning om, hvordan projektet opnår dette serviceniveau gennem den fulde levetid.

3.3.3 Budget for medfinansieringsprojektet

Frederikssund Forsynings ansøgning skal endvidere indeholde et budget for medfinansieringsprojektet, som i Forsyningssekretariatets vejledning er benævnt som det "*alternative projekt*". Budgettet skal være fordelt på omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse, jf. medfinansieringsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1.

Budgettet skal være opdelt på funktionsniveau, så det fremgår, hvilke aktiver og aktiviteter, de forskellige omkostninger omfatter. Der skal redegøres nærmere for større budgetposter, som spildevandsselskabet skal betale.

I forbindelse med budgettet skal Frederikssund Forsyning foretage *en begrundet fordeling af omkostningerne* mellem spildevandsselskabet og projektejereren – det vil sige kommunen og/eller en privat vejejer – fx en grundejerforening.

Udgiftsfordelingen skal ske i forhold til projektets karakter. For projekter i veje kan det samtidig være afgørende for fordelingen af investeringsomkostningerne, om aftalen mellem Frederikssund Forsyning og projektejereren indgås før eller efter 1. januar 2015, jf. ovenfor.

Ved vurderingen af, hvilke omkostninger, der kan karakteriseres som nødvendige af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand, lægges der vægt på, at håndteringen af tag- og overfladevand ikke ville kunne finde sted, eller at serviceniveauet ville blive væsentligt forringet, hvis de pågældende omkostninger ikke blev afholdt.

3.3.4 Beskrivelse og overslag angående traditionel spildevandsløsning

Ansøgningsmaterialet til Forsyningssekretariatet skal indeholde en *beskrivelse og en overslagsberegning af omkostningerne til den billigst mulige løsning ved sædvanlig afhjælpning*, som indeholder det samme serviceniveau som det alternative projekt, jf. medfinansieringsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1, og § 6, stk. 2.

Oplysningerne skal anvendes til at vurdere, om det alternative projekt er omkostningseffektivt i forhold til den billigst mulige sædvanlige afhjælpningsløsning.

Konkret skal ansøgningsmaterialet indeholde en kort beskrivelse af den billigst mulige sædvanlige afhjælpningsløsning, som opfylder samme serviceniveau – som ofte består af en udbygning af det eksisterende kloaksystem.

Samtidig skal der foreligge et overslag over anlægs- og driftsomkostningerne til den traditionelle løsning og en kort redegørelse for beregningen af disse omkostninger.

3.3.5 Beregning af omkostningseffektivitet

Det følger af medfinansieringsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, at der i ansøgningsmaterialet skal ske en sammenligning af det alternative projekt og den sædvanlige afhjælpning. Sammenligningen skal ske ved at opgøre og sammenligne nutidsværdierne af de to projekter. Herved beregnes, hvor meget selskabet ville kunne låne i dag for at finansiere alle betalinger til et projekt i hele projektets levetid til en given rentesats.

Den diskonteringsrente, som skal anvendes til beregningen for den sædvanlige afhjælpningsløsning, er i bekendtgørelsens § 6, stk. 2, fastsat til at være selskabets *forventede effektive lånerente*. Hermed forstås den pålydende rente inklusive alle omkostninger i forbindelse med lånet. I ansøgningsmaterialet skal spildevandsselskabet redegøre for den forventede effektive lånerente – fx i form af dokumentation vedrørende tidligere lån, et indhentet lånetilbud mv.

Af Forsyningssekretariatets vejledning om klimatilpasningsprojekter fremgår det, at der til afgørelsen af, hvilket projekt, der er mest omkostningseffektivt, skal der anvendes den årlige ækvivalente annuitetsmetode (Equivalent Annual Annuity, EAA). Her beregnes, hvad den årlige betaling til et projekt vil være i den situation, hvor projektet ville blive gentaget i det uendelige.

Forsyningssekretariatet har endvidere udarbejdet et indberetningsskema, som skal indleveres til sekretariatet i udfyldt stand.

3.3.6 Kommunal beslutning og aftalen mellem spildevandsselskabet og projektejereren

Som anført i afsnit 3.2.5 og 3.2.7 skal aftalen mellem spildevandsselskabet og projektejereren og den kommunale beslutning indgå i ansøgningen til Forsyningssekretariatet.

3.3.7 Oversigt over ansøgningsmaterialet

Samlet set skal ansøgningsmaterialet til Forsyningssekretariatet indeholde følgende:

- Projektbeskrivelse af medfinansieringsprojektet – eventuelt inklusiv dokumentation for zonestatus og kommunal risikokortlægning
- Budget for medfinansieringsprojektet – herunder et budget på funktionsniveau og en begrundelse for omkostningsfordelingen imellem spildevandsselskabet og projektejereren
- Projektbeskrivelse og overslagsberegning for den sædvanlige afhjælpning (den traditionelle spildevandsløsning)
- Beregning af omkostningseffektivitet – inklusiv en redegørelse for den forventede effektive lånerente og et udfyldt indberetningsskema
- Kommunal beslutning
- Aftale mellem spildevandsselskabet og projektejereren
- Eventuelt andet relevant materiale

På dette grundlag kan Frederikssund Forsyning ansøge Forsyningssekretariatet om, at omkostningerne til medfinansiering af et klimatilpasningsprojekt udmøntes i et tillæg til spildevandsselskabets prisloft.

4. Alternativ til medfinansiering – spildevandstekniske anlæg med supplerende formål

Et alternativ til gennemførelsen af klimatilpasningsprojekter efter medfinansieringsbekendtgørelsens regler kan være at etablere de pågældende anlæg som egentlige spildevandsanlæg med delt formål, således som det blandt andet kendes fra Rabalder Parken i Roskilde. I Rabalder Parken blev kloakeringen for tag- og overfladevand i et byomdannelsesområde etableret via åbne grøfter og forsinkelsesbassin, hvor grund-ejer (Roskilde Kommune) valgte at lave aftale med Roskilde Spildevand A/S om, at kommunen kunne beklæde grøften med beton, således at den i tørvejr kunne fungere som skateboardrampe. Endvidere aftalte Roskilde Kommune med Roskilde Spildevand, at forsinkelsesbassinet fik en særlig arkitektonisk rekreativ udformning. Merudgifterne til bassinets arkitektoniske og rekreative udformning blev finansieret af Roskilde Kommune som bygherre.

Konkret indebærer denne løsning, at der etableres et anlæg, som både fungerer som et traditionelt spildevandsanlæg og som "noget andet" – fx en skateboardrampe som i Rabalder Parkens tilfælde. Anlægsudgifterne deles mellem spildevandsselskabet og den "anden part" for den resterende del. Ligeledes deles udgifterne til vedligeholdelse mellem parterne efter en forholdsmæssig fordelingsnøgle.

En forudsætning for at lave en aftale om et delt spildevandsteknisk anlæg er, at spildevandsselskabet skal være ejer af anlægget. Konkret betyder det, at der kan bestå en udstykningspligt for arealejeren – fx i tilfælde hvor dele af deres ejendom skal udstykkes til etablering af (større) tekniske anlæg. I andre tilfælde må arealejeren tåle, at der tinglyses en servitut på arealet, som giver spildevandsselskabet ret til at have anlægget liggende.

Spildevandsselskabet må ved en aftale om et delt spildevandsteknisk anlæg fortsat kun finansiere etableringen, driften og vedligeholdelse af de dele af anlægget, som er spildevandsmæssig begrundet. Såfremt arealejeren ønsker, at anlægget skal have en bestemt udformning - eksempelvis ud fra en række arkitektoniske hensyn - er det arealejeren selv, som må afholde omkostningerne herved. Ligeledes er det arealejeren, som må afholde omkostningerne til opnåelsen af et andet serviceniveau end det, der er fastsat for spildevandsselskabet.

For så vidt angår vejbede, grøfter, render og wadier vil disse anlæg dog næppe kunne etableres som et delt spildevandsteknisk anlæg, hvis anlægget skal etableres i offentligt vejareal. Alene kommuner må være ejer af et offentligt vejareal. Hvis kommunen er villig hertil, vil der muligvis kunne foretages udstykning fra vejarealet.

Det skal understreges, at sådanne aftaler mellem et spildevandsselskab og en bygherre/grundejer om, at spildevandsanlæg også er "noget andet", ikke kræver godkendelse af Forsyningssekretariatet og dermed heller ikke er underlagt rammerne i medfinansieringsbekendtgørelsen. Hvis parterne kan blive enige, er en sådan aftale dermed administrativ væsentlig enklere.

5. De retlige rammer for grundejernes udtrædelse af kloakfællesskabet

5.1 Tilladelse til udtrædelse - spildvandsbekendtgørelsen

I dette afsnit belyses de juridiske rammer for private grundejeres udtræden af kloakfællesskabet for så vidt angår tag- og overfladevand med henblik på, at grundejerne herefter selv etablerer egen regnvandsløsning på egne arealer. Det kan eksempelvis ske ved nedsivning og/eller udledning direkte til recipient.

Ifølge § 28, stk. 4, i miljøbeskyttelsesloven er der tilslutningspligt og -ret til kloakken for en ejendom i et kloakopland, når der er skabt fysisk tilslutningsmulighed – det vil sige, når der er ført en stikledning frem til ejendommens grundgrænse.

Tilslutningsretten omfatter såvel husspildevand som tag- og overfladevand, hvis det af spildevandsplanen fremgår, at ejendommen er kloakeret for såvel husspildevand som tag- og overfladevand.

Når ejendommen først er tilsluttet kloakfællesskabet, kræver det en ophævelse af tilslutningspligten og -retten for, at ejendommen kan frakobles kloakken igen. Det er kommunen, der skal træffe afgørelse om ophævelsen, og grundejeren skal samtykke i ophævelsen.

Ophævelsen af tilslutningspligten og -retten kan ske delvist, således at der kun sker ophævelse for tag- og overfladevand, hvorefter de pågældende ejendomme stadig vil være tilsluttet kloakken for husspildevandet (det sorte spildevand).

De nærmere regler for hel eller delvis udtræden af kloakfællesskabet findes i § 11 i spildevandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1448 af 11. december 2007).

Ifølge spildevandsbekendtgørelsens § 11, stk. 1, skal kommunen forinden ejendommens udtræden af kloakfællesskabet for tag- og overfladevand påse, at følgende krav er opfyldt:

- *Spildevandsplanen* skal give mulighed for udtrædelse i det konkrete kloakopland, jf. miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 1, nr. 2.
- Der skal være *enighed* om udtrædelsen imellem grundejeren og kommunalbestyrelsen – det vil sige, at udtrædelsen af kloakfællesskabet skal ske frivilligt fra de berørte grundejeres side.

- Der må i forbindelse med udtrædelsen *ikke ske en væsentlig forringelse af spildevandsselskabets samlede økonomi.*
- Spildevandsselskabet skal fortsat kunne *fungere teknisk forsvarligt efter udtrædelsen.*

For at de berørte ejendomme skal kunne udtræde af kloakfællesskabet for tag- og overfladevand, kræves det imidlertid også, at kommunen forinden har meddelt tilladelse til *alternativ bortskaffelse eller afledning af tag- og overfladevandet* – fx en nedsivnings- og/eller udledningstilladelse.

En tilladelse til alternativ bortskaffelse kan som udgangspunkt meddeles efter spildevandsbekendtgørelsens § 11, stk. 2, hvis følgende forudsætninger er opfyldt:

- Vandplanens mål for kvaliteten og anvendelsen af vandløb, søer og kystvande samt mål for anvendelsen og beskyttelsen af grundvandet tilsidesættes ikke.
- Udlederkravene i spildevandsbekendtgørelsens kapitel 8 om udledning fra offentlige renseanlæg fastholdes, uanset at der sker reduktion i spildevandsselskabets godkendte kapacitet.
- Den samlede spildevandsmængde renses ikke dårligere end hidtil.

Det kan blandt andet udledes heraf, at meddelelsen af en tilladelse til alternativ bortskaffelse af tag- og overfladevand for de ejendomme, der udtræder, skal vurderes i lyset af håndteringen af den samlede spildevandsmængde i spildevandsselskabets forsyningsområde.

En tilladelse til alternativ bortskaffelse kan bestå i nedsivning. I relation til nedsivning findes der en lempelig bestemmelse om tilladelse til afledning af tag- og overfladevand til nedsivningsanlæg i spildevandsbekendtgørelsens § 30:

Tilladelse til afledning af tag- og overfladevand til nedsivningsanlæg, hvortil der ikke afledes husspildevand eller procesvand, kan meddeles, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) *Afstanden til vandindvindingsanlæg, hvortil der stilles krav til drikkevandskvalitet, er mindst 25 meter,*
- 2) *nedsivningsanlægget dimensioneres, placeres og udføres således, at der ikke opstår overfladisk afstrømning, overfladegener, eller gener i øvrigt,*
- 3) *afstanden fra nedsivningsanlægget til vandløb, søer og havet er mindst 25 meter, og*
- 4) *tag- og overfladevand kommer ikke fra offentlige veje, jernbaner eller befæstede arealer, der anvendes til parkering for mere end 20 biler.*

I forhold til afstandskravet i bestemmelsens nr. 3 kræves der en sædvanlig udledningstilladelse efter spildevandsbekendtgørelsens kapitel 7, hvis der ønskes etableret et nedsivningsanlæg nærmere end 25 meter fra vandløb, søer eller havet.

Samlet kan det konkluderes, at hvis grundejeren vil søge om at udtræde af kloakfællesskabet for tag- og overfladevand, og kommunen er villig til at meddele tilladelse til

udtræden, og tilladelse til alternativ bortskaffelse af den enkelte grundejers tag- og overfladevand kan opnås, vil den enkelte grundejers tag- og overfladevand kunne afkobles kloaknettet.

Retsvirkningen af, at grundejerne får ophævet sin tilslutningspligt og -ret for tag- og overfladevand, er, at deres ejendomme fysisk skal frakobles kloaknettet for denne del af spildevandet. Grundejerne er herefter selv ansvarlige for håndteringen af tag- og overfladevandet. Samtidig hermed frigøres spildevandsselskabet for sin forsyningspligt i relation til denne del af ejendommenes spildevand.

5.2 Det økonomiske opgør ved udtræden – betalingsloven

Grundejere, som udtræder af kloakfællesskabet, kan – under visse betingelser – få tilbagebetalt en del af tilslutningsbidraget. Muligheden for at få tilbagebetalt dele af tilslutningsbidraget kan skabe incitament hos den enkelte grundejer for at udtræde af kloaknettet.

Ifølge Frederikssund Forsynings betalingsvedtægt, afsnit F, kan der ske tilbagebetaling af op til 40% af det på udtrædelsestidspunktet gældende standardtilslutningsbidrag, når en ejendom udtræder for tag- og overfladevand.

Størrelsen af en eventuel tilbagebetaling skal således fastsættes konkret, men kan under ingen omstændigheder være *større end 40%* af det tilslutningsbidrag, som gælder pr. udtrædelsen. Bestemmelsen er en udmøntning af § 4a, stk. 1 og 2, i betalingsloven.

Det skal understreges, at der ikke er hjemmel i betalingsloven til at give de grundejere, som udtræder af kloakforsyningen for tag- og overfladevand, anden rabat. Således kan der ikke gives rabat på de løbende ydelser (vandafledningsbidraget), da beregningen heraf er uafhængig af, hvorvidt grundejerne tillæder tag- og overfladevand til kloaksystemet, jf. betalingslovens § 2a, stk. 2. Dog er det muligt i forhold til de grundejere, som genanvender regnvand til toiletskyld og vask, og hvor regnvandet opsamles i VA-godkendte anlæg, at nedsætte eller fritage for betaling af vandafledningsbidrag af regnvandsforbruget, jf. betalingslovens § 2b, stk. 3. Der er heller ikke hjemmel til, at spildevandsselskabet eller kommunen på anden måde kan yde tilskud til grundejere, der udtræder for tag- og overfladevand. Et sådant tilskud vil have karakter af en begunstiggelse af enkeltpersoner, hvilket er i strid med kommunalfuldmagten. Se til sammenligning Statsforvaltningens afgørelse til Allerød Kommune, som vil give tilskud til hævning af en grundejers hus som alternativ til etablering af et forsinkelsesbassin. Tilskuddet var i strid med kommunalfuldmagten, selvom det var en billigere løsning for kloakforsyningen frem for at anlægge nyt forsinkelsesbassin.

6. Udtræden af kloakfællesskabet som et led i et medfinansieringsprojekt

6.1 Generelt

I dette afsnit beskrives det, hvilke forhold, som gør sig gældende i forhold til medfinansieringsprojekter, hvor grundejernes frakobling af tag- og overfladevand indgår som et led i projektet.

De juridiske rammer for medfinansieringsprojekt, som indeholder frakobling, er de samme, som gælder for øvrige medfinansieringsprojekter, jf. også beskrivelse heraf i punkt 3 ovenfor.

Det betyder navnlig, at projektet med frakoblingen på samme måde som øvrige medfinansieringsprojekter skal være omkostningseffektivt i forhold til en traditionel spildevandsløsning. Det bør i den forbindelse vurderes konkret, om eventuelle udgifter til tilbagebetaling af tilslutningsbidrag har karakter af investeringsomkostninger til medfinansieringsprojektet.

I forhold til, hvilke projekter der generelt kan medfinansieres, er Forsyningssekretariatets praksis dog relativt lempelig. Det er således efter vores vurdering sandsynligt, at der kan gennemføres et medfinansieringsprojekt, hvor det indgår som et led i projektet, at de berørte grundejere skal udtræde for tag- og overfladevand – fx ved etableringen af et eget regnvandsbed eller lignende med overløb til projektanlægget, alternativt nedsivningsløsning med overløb.

6.2 Grundejerens adgang til at tillede tag- og overfladevand til vejareal eller rekreative arealer

Udgangspunktet efter byggelovgivningen er, at grundejeren ikke har afledningsret af tag- og overfladevand til naboarealer, uanset om naboarealer består af vejarealer, rekreative arealer m.v.

Hvis der indgås en aftale mellem grundejeren og kommunen om, at denne afkobler tag- og overfladevand fra kloakken, har grundejeren som udgangspunkt pligt til selv at håndtere tag- og overfladevand på egen ejendom.

Hvis kommunen etablerer en løsning for grundejeren, hvor dennes tag- og overfladevand i stedet tilledes et projekt i et vejareal eller rekreativt areal, bliver projektanlægget reelt et "spildevandsanlæg". Da kommuner ikke må drive spildevandsforsyningsvirksomhed, må et medfinansieringsprojekt ikke etableres med henblik på, at kommunen overtager grundejerens forpligtigelse til at håndtere tag- og overfladevand. Det vil endvidere være i strid med det kommunalretlige forbud mod begunstiggelse af den enkelte på fællesskabets bekostning, såfremt et projektanlæg, som medfinansieres af vandselskabet, dimensioneres efter at skulle håndtere grundejerens tag- og overfladevand, særligt når grundejeren også får tilbagebetalt dele af tilslutningsbidraget.

Hvis grundejeren derimod etablerer egen løsning til håndtering af tag- og overfladevand, men med mulighed for nødoverløb til f.eks. det projektanlæg, der etableres i

vejareal efter medfinansieringsbekendtgørelsen, bliver projektanlægget ikke af den årsag et spildevandsanlæg. Til sammenligning kan henvises til Østre Landsrets dom optrykt i MAD 2008.795, hvor landsretten fastslog, at nødoverløb fra en ejendom til en grøft ikke medførte, at ejendommen kunne anses for tilsluttet offentlig kloak. Sagen angik en tvist om, hvorvidt ejeren af ejendommen kunne pålægges at betale tilslutningsbidrag ved tilslutning af kloak, eller om ejendommen allerede måtte anses som tilsluttet via nødoverløbet.

6.3 Den myndighedsmæssige behandling i forbindelse med tilslutning til projektanlægget (anlæg i terræn, som ikke har karakter af et spildevandsanlæg)

Det følger af spildevandsbekendtgørelsens § 11, at grundejerens frakobling skal ske frivilligt. Derfor vil kommunen næppe kunne påbyde frakoblingen ved et påbud eller lignende med hjemmel i miljøbekendtgørelsens § 30. Da projektanlægget heller ikke forudsættes at have karakter af et sædvanligt spildevandsanlæg, har grundejerens tilslutning af nødoverløb til projektanlægget heller ikke karakter af en separering af kloak i sædvanlig forstand, hvortil grundejeren har tilslutningspligt.

Kommunens tilladelse til frakobling af tag- og overfladevand forudsætter samtidig, at en grundejer har fået meddelt tilladelse til alternativ bortskaffelse af vandet. Det vil dermed være udgangspunktet, at projektanlægget skal etableres først, hvorefter grundejeren efter aftale med spildevandsselskabet kan frakoble sig kloaksystemet for tag- og overfladevand.

Etableringen af et projektanlæg, som alene skal nedsive tag- og overfladevand, kræver alene en nedsivningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19. Hvis projektanlægget dels skal nedsive, dels skal udlede tag- og overfladevand til recipient, skal det være såvel en nedsivnings- og udledningstilladelse efter henholdsvis miljøbeskyttelseslovens § 19 og 28 for det samlede anlæg.

Udledningstilladelsen meddeles i forhold til oplandet, hvor projektanlægget er beliggende, hvorfor der i tilladelsen er taget højde for de arealer, der udledes tag- og overfladevand fra. Oplysningerne herom er også nødvendige med henblik på dimensioneringen af projektanlægget.

Efter meddelelsen af udledningstilladelsen til projektejereren kræves der ikke en udledningstilladelse fra hver ejendom, som har nødoverløb, som tilsluttes projektanlægget. Udledningstilladelsen kræves dog kun, hvis projektanlægget skal udlede spildevand til vandløb, søer eller havet – det vil i praksis sige, hvis al vandet ikke skal nedsives.

Da grundejernes spildevandsforhold også ændres i forbindelse med frakoblingen fra kloakken, må det forudsættes, at grundejerne – hver især – ligeledes skal have meddelt en tilladelse fra kommunen til udledning og/eller nedsivning af tag- og overfladevand.

7. Planlægningsmæssige forhold

7.1 Spildevandsplanen

Den kommunale risikokortlægning i forhold til oversvømmelse, som udarbejdes af spildevandsselskabet til kommunen i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 32a og spildevandsbekendtgørelsens § 7a, bør indarbejdes i spildevandsplanlægningen. Risikokortlægningen har fremadrettet betydning for, hvilke projekter, spildevandsselskabet lovligt kan medfinansiere, jf. medfinansieringsbekendtgørelsens § 9.

Konkrete medfinansieringsprojekter, som spildevandsselskabet og projektejereren har indgået aftale om, bør kommunen ligeledes indarbejde i spildevandsplanen, jf. spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 3:

De eksisterende og planlagte projekter til håndtering af tag- og overfladevand, som spildevandsforsyningsselskaber, der er omfattet af vandsektorlovens § 2, stk. 1, vil betale for efter reglerne i bekendtgørelse om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter. Projekter til håndtering af tag- og overfladevand kan tidligst omfattes af spildevandsplanen eller tillæg hertil, når der foreligger aftale mellem projektejer og spildevandsforsyningsselskab, jf. § 12 i bekendtgørelse om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand.

Det bemærkes dog, at spildevandsplanen ikke er direkte bindende udadtil – heller ikke for spildevandsselskabet – hvorfor oplysningerne om, at der skal gennemføres et medfinansieringsprojekt i spildevandsplanen, ikke uden videre kan erstatte aftalen imellem spildevandsselskabet og projektejereren. Hvis der indgås en aftale om gennemførelsen af et medfinansieringsprojekt, bør spildevandsplanen tilrettes i overensstemmelse hermed – fx i et tillæg.

7.2 Lokalplanlægning

Arealanvendelsen i forbindelse med gennemførelsen af et medfinansieringsprojekt må ikke stride imod den for området gældende lokalplanlægning.

Gennemførelsen af medfinansieringsprojekter vil sjældent indebære etableringen af lokalplanpligtige anlæg, hvorfor der formentlig kun undtagelsesvist vil opstå et behov for at tilpasse lokalplanlægningen til projektet.

Hvis den gældende arealanvendelse skal ændres – fx med henblik på at ændre eksisterende (lavtliggende) byggefelter til rekreative arealer eller lignende – kan der være et behov for at ændre den eksisterende lokalplanlægning.

Tilsvarende kan det for ubebyggede områder – fx nye boligområder – være hensigtsmæssigt at tilpasse lokalplanlægningen i forhold til et klimatilpasningsprojekt. I den forbindelse har det siden 2012 været muligt at inddrage klimatilpasning som et gene-

relt hensyn i lokalplanlægningen. Lokalplanlægning angående klimatilpasning skal dog konkret ske i overensstemmelse med lokalplankataloget i planlovens § 15, stk. 2, som udtømmende indeholder de emner, som kommunen kan lokalplanlægge for. Lokalplankataloget blev ikke udvidet ved lovændringen i 2012.

Umiddelbart er der ikke noget til hinder for, at kommunen laver en (klima-) temalokalplan for et eksisterende boligområde mv., som ændrer den eksisterende arealanvendelse med henblik på gennemførelsen af et klimatilpasningsprojekt. F.eks. krav om, at alle belægnings etableres som permeable belægnings. Ifølge planlovens § 18 skaber vedtagelsen af en lokalplan imidlertid ingen handlepligt for de berørte grundejere, som derfor lovligt kan fortsætte den eksisterende anvendelse af deres ejendomme. Lokalplanens bestemmelser vil derfor først kunne håndhæves, når en ejendom ændrer anvendelse, f.eks. ved nybyggeri på områder, som er lokalplanlagt, men endnu ikke bygget.

Ud fra en nærmere gennemgang af lokalplanlægningen må det dermed samlet set vurderes konkret, om der er et behov for at ændre lokalplanlægningen med henblik på realiseringen af et medfinansieringsprojekt. Ændringen bør i så fald foretages for at skabe en mere hensigtsmæssig arealanvendelse, hvorimod den blotte etablering af projektanlæg sjældent vil kræve en lokalplan. Som eksempel kunne der laves en "temalokalplan" om permeable belægnings.

8. Myndighedstilladelser, der er påkrævet til gennemførelse af scenarie 3

8.1 Tilladelser til projektets gennemførelse

På det foreliggende grundlag er det vores bedømmelse, at der skal ansøges om følgende myndighedstilladelser til gennemførelse af scenarie 3: *Det terrænbaserede system* i EnviDans rapport af februar 2014.

1. Tilladelse til udtrædelse af kloakfællesskabet for grundejeres tag- og overfladevand.
 - Tilladelsen meddeles af kommunen efter spildevandsbekendtgørelsens § 11 til grundejeren efter grundejerens ansøgning.
2. Tilladelse til udtrædelse af kloakfællesskabet for vejvand.
 - Tilladelsen meddeles af kommunen efter spildevandsbekendtgørelsens § 11 til vejejereren efter vejejerens ansøgning.
3. Tilladelse til nedsivning – både til projektanlæg og til grundejere, som skal nedsive regnvand på egen grund.
 - Tilladelsen meddeles af kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 19 og spildevandsbekendtgørelsens kapitel 12 til grundejer og projektejer.

4. Udledningstilladelse til projektanlæg med udledning til fjorden eller grundejere, hvis regnvand skal udledes i en grøft eller et vandløb.
 - Tilladelsen meddeles af kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 28 og spildevandsbekendtgørelsens kapitel 7.

Hvis en grundejer endvidere ønsker at genanvende regnvand fra regnvandstønder i husholdningen til toiletskyl og tøjvask, kræves en tilladelse efter bekendtgørelse nr. 292 af 26. marts 2014 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Tilladelsen forudsætter, at anlæg til opsamling af regnvand til brug for wc-skyl og tøjvask er udført i overensstemmelse med gældende rørcenteranvisning. Tilladelsen meddeles af kommunen.

Ovenfor er der alene beskrevet de myndighedstilladelser, som umiddelbart relaterer sig til projektets gennemførelse.

Derudover kan etableringen af de påtænkte anlæg kræve yderligere tilladelser efter anden særlig lovgivning – herunder fx naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven eller vejloven. Ligeledes kan arbejdet med anlæggenes etablering kræve tilladelser – fx gravetilladelser eller lignende. På det foreliggende grundlag er det samtidig usikkert, om der kræves en VVM screening til etableringen af nogle af de påtænkte projektanlæg.